

מחקר מעקב אחר מרכזי הכוון תעסוקתיים לחברה הערבית – פן

המעסיקים

היצע המשרות ודעות מעסיקים בנושא העסקת עובדים ערבים

גלי ליס-גינסבורג, חוקרת ומרכזת תחום מחקר האוכלוסיה הערבית במינהל מחקר וכלכלה

רקע כללי

תכנית מרכזי הכוון התעסוקתי קמה בעקבות ארבע החלטות של ממשלת ישראל לקידום התעסוקה של אוכלוסיות החברה הערבית בארץ. במסגרת התכנית יופעלו 21 מרכזים, אשר מתחלקים לפי ארבע החלטות הממשלה באופן הבא: 8 מרכזים לאוכלוסייה הבדואית בנגב¹, 4 מרכזים לאוכלוסייה הבדואית בצפון², 3 מרכזים לאוכלוסייה הדרוזית והצ'רקסית בצפון³ ו- 6 מרכזים לחברה הערבית⁴. רוב המרכזים (14) יוקמו במסגרת התכנית, ומיעוטם (7) כבר היו קיימים במסגרות שונות לפני תחילת התוכנית ועברו לפעול במסגרת התכנית. על פי התכנון, עד סוף המחצית הראשונה של שנת 2015 יוקמו כל המרכזים החדשים. התכנית מתוקצבת עד סוף שנת 2016 על פי ההחלטות הקיימות.

מרכזי הכוון התעסוקתי נועדו לסייע להשתלבות בעבודה ולקידום מקצועי של אוכלוסיות החברה הערבית בישראל. מטרת המרכזים היא לספק הכוונה ושירותים למשתתפים ולבסס תשתית אזורית ויישובית לקידום התעסוקה.

¹ החלטת ממשלה מס. 3708 מיום 1.9.11

² החלטת ממשלה מס. 3211 מיום 15.5.11

³ החלטת ממשלה מס. 2861 מיום 13.2.11

⁴ החלטת ממשלה מס. 1539 מיום 21.3.10. ההחלטה לגבי החברה הערבית כוללת בעיקר יישובים שמרבית אוכלוסייתם היא ערבית, אך גם מעט יישובים שמרבית אוכלוסייתם היא דרוזית.

להלן עיקרי פעילות המרכזים :

(1) הכוונה ושירותים למשתתפים

- בניית תוכניות קריירה הכוללות השמה ראשונית, הכשרה מקצועית וקידום למשרה איכותית.
- הפעלת סדנאות הכנה לעבודה והקניית כישורים רכים.
- מתן קורסים לפיתוח מיומנויות עבודה, לדוגמא : אוריינות מחשב ואנגלית.
- הפנייה לקורסי הכשרה מקצועית ייעודיים למשתתף, בשיתוף עם משרד הכלכלה או פרויקט שיקום שכונות.
- הפנייה לתוכניות לקידום יזמות עסקית, וליווי עסקים קטנים ובינוניים.
- סיוע ביצירת קשר עם מקום עבודה ובהשמה בתפקיד שמתאים לכישורי המשתתף.

(2) מעסיקים

- פיתוח קשרי מעסיקים ובניית מאגר מעסיקים יישובי.
- התאמת ההכשרות המקצועיות שניתנות למשתתפים לצורכי המעסיקים באזור.

(3) פיתוח תחום התעסוקה בקהילה

- פיתוח שיתוף פעולה לקידום תעסוקתי יחד עם גורמים שונים בקהילה : גופים ציבוריים (כגון הרשות המקומית, מתנ"סים) וארגוני המגזר השלישי.
- בניית רשת משתפת : מערך אנשים בעלי השפעה בקהילה המקדמים את תחומי פעילות המרכז.

מטרות המחקר

לקראת סיום הקמת כלל המרכזים בתוכנית, הוחלט על ביצוע מחקר הערכה.

מטרות העל של המחקר הן :

1. לתת היזון חוזר לצורך למידה שוטפת ושיפור היישום של התכנית.
2. לתת בסיס להחלטות על המשך התכנית והרחבתה.

בנוסף, קיימות 4 תתי מטרות למחקר :

1. בדיקת היישום של מודל הפעולה של התכנית.
2. בחינת השינויים במצב התעסוקתי של המשתתפים לאור מדדי ההצלחה של התכנית.
3. ניסיון לבחון עד כמה אפשר לייחס את השינויים במצב התעסוקה של המשתתפים לתכנית.
4. בחינת השפעת התוכנית על חשיבת המעסיקים כלפי העסקת האוכלוסייה הערבית ומידת העסקת אוכלוסייה זו בפועל.

מינהל המחקר אחראי על חקר פן המעסיקים ולפיכך מסמך זה יתמקד בנושא זה. במסגרת מחקר המעסיקים ייערכו 2 מחקרים אשר יעסקו ב- 2 אוכלוסיות : עסקים בעלי קשר עם מרכזי ההכוון התעסוקתיים ועסקים הנמצאים באזור בו ממוקמים מרכזי ההכוון.

להלן מטרות מחקר המעסיקים היושבים באזורי מרכזי ההכוון התעסוקתיים - היצע המשרות ודעות

מעסיקים בנושא העסקת עובדים ערבים:

1. בחינת מידת היכרות העסקים עם מרכזי הכוון: במידה ואין היכרות/לא נוצר קשר - בדיקה מדוע לא נוצר קשר עם המרכזים והאם יש רצון ליצירת קשר, במידה וקיים קשר עם המרכזים – בחינת דפוסי העבודה וההשפעה של המרכזים על המעסיקים שאיתם הם נמצאים בקשר וההתאמה בין צורכי המעסיק לעובדים שנשלחים אליו מן המרכז, בדיקת עמדות המעסיקים כלפי קשרי העבודה עם המרכזים והליווי שהמרכזים מעניקים למשתתפים.
2. בחינת נושא העסקת עובדים ערבים בעסקים: הביקוש של המעסיקים לעובדים, אופן גיוס עובדים ערבים לעסקים, הקשיים הכרוכים בגיוס והעסקת עובדים ערבים, שינויים בעמדותיהם כלפי העסקת אוכלוסייה זו, העזרה הנדרשת על מנת להגדיל את מספר העובדים הערבים וכד'.
3. בחינת פרופיל המעסיקים ומצב שוק העבודה, כולל העסקת עובדים ערבים בקרב המעסיקים: הענף בו הם פועלים, מיקום גיאוגרפי, מספר עובדים בעסק, אפיון משלחי היד של העובדים הערבים, אפיון המשרות בהן קיימת תחלופת עובדים גבוהה וכד'.
4. בדיקת מידת הקשר בין ביקושי העסקים לבין מאפייני כוח העבודה הערבי הנמצא באותם אזורים⁵.

אוכלוסיית היעד

המחקר יכלול את אוכלוסיית העסקים הנמצאים באזורים שבהם פועלת התכנית ואין להם בהכרח קשר עם המרכזים.

מתודולוגיה

מדגם: תתבצע דגימה של כ- 1000 עסקים שתלקח מתוך סקר המעסיקים הכללי המתבצע אחת לרבעון על ידי מינהל המחקר במשרד הכלכלה.

שיטת איסוף הנתונים: מחקר המעקב יבוצע על ידי ראיונות טלפוניים חוזרים בקרב מעסיקים היושבים באזורים בהם נמצאים המרכזים ולאזורים דווקא נוצר איתם קשר.

המחקר יבוצע ב- 2 נקודות זמן: הראשונה (t0) בתחילת המחקר והשנייה (t1) כשנה לאחר סיום הראיונות. ירואיין, הן בסקר הראשון והן בסקר השני, מדגם של עסקים אשר יושבים באזורים בהם ממוקמים המרכזים.

⁵ מטרה זאת תבדק בהשוואה לנתונים מתוך סקר המשתתפים

שלבי העבודה

1. חיבור שאלונים
2. דיון ואישור השאלונים
3. העלאת השאלונים למערכת הממוחשבת
4. סקר טלפוני–
  - א. הוצאת מדגם
  - ב. ביצוע פרי טסט
  - ג. תיקון שאלון בעקבות הפרי טסט
  - ד. איסוף נתונים
  - ה. ניתוח הממצאים
  - ו. כתיבת דו"ח מחקר

לוחות זמנים

ראיונות טלפוניים : יתבצעו בשני מועדים – המועד הראשון יהיה במהלך המחצית הראשונה של שנת 2015. המועד השני יתקיים כשנה לאחר סיום הסבב הראשון של הראיונות.

דוחות : לאחר ביצוע כל סקר, יוגש דוח מסכם. כלומר, סה"כ יוגשו 2 דוחות.